

cena 55 zł

Zadaniem prezentowanej publikacji jest przybliżenie czytelnikom problematyki pozyskiwania oraz rozliczania, przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Polsce, wsparcia współfinansowanego ze środków głównie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie finansowej 2014-2020. Stanowi ona selektywne wprowadzenie do wyżej wymienionej tematyki, w możliwie syntetyczny i przystępny sposób, tak aby przekazywane treści były zrozumiałe w szczególności dla osób, które dotychczas nie miały doświadczenia z funduszami Unii Europejskiej. Przy tworzeniu książki autorzy wykorzystali praktyczne doświadczenia w zakresie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej oraz zarządzania projektami, w tym ich rozliczania.

Problematyka, której poświęcono opracowanie daleka jest od wyczerpania. Kwestia podziału środków unijnych jest jak najbardziej aktualna dla wszystkich państw członkowskich, bowiem stanowi nieodzowne źródło potencjalnych inwestycji na obszarze UE. Dla Polski perspektywa finansowa 2014-2020 jest o tyle istotna, że po raz kolejny przyznano nam wsparcie o najwyższej wartości, co przekłada się na możliwość realizacji przedsięwzięć w zakresie wielu tematów priorytetowych. Wiedza na temat funduszy i programów UE wspierających przedsiębiorstwa w perspektywie finansowej 2014-2020 jest zatem niezwykle cenna i przekłada się na praktyczną umiejętność aplikowania o środki finansowe.

FUNDUSZE I PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ WSPIERAJĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA
W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2014-2020

MARCIN KLEINOWSKI
MICHAŁ PIECHOWICZ
MAŁGORZATA SIKORA-GACA

FUNDUSZE I PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ

wspierające przedsiębiorstwa
w perspektywie finansowej
2014-2020

Difin

ul. Kostrzewskiego 1, 00-768 Warszawa
tel. 22 851 45 61, 22 851 45 62
fax 22 841 98 91
www.difin.pl

ISBN 978-83-8085-190-0

Difin

Difin

MARCIN KLEINOWSKI
MICHAŁ PIECHOWICZ
MAŁGORZATA SIKORA-GACA

FUNDUSZE I PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ

wspierające przedsiębiorstwa
w perspektywie finansowej
2014-2020

Difin

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział I Fundusze strukturalne w perspektywie 2014–2020 Michał Piechowicz	17
Rozdział II Uwzględnienie polityk horyzontalnych Unii Europejskiej we wniosku o dofinansowanie projektu Małgorzata Sikora-Gaca	43
Rozdział III Pomoc publiczna oraz pomoc de minimis dla przedsiębiorstw Michał Piechowicz	73
Rozdział IV Wybrane zagadnienia z zakresu kwalifikowalności kosztów w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Marcin Kleinowski	92

Rozdział V

**Ponoszenie wydatków przez przedsiębiorstwa
zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji**

Marcin Kleinowski 120

Rozdział VI

**Dobre praktyki w zakresie przygotowania wniosku
o dofinansowanie i procesie oceny projektu**

Małgorzata Sikora-Gaca 138

Rozdział VII

**Wsparcie finansowe inwestycji przedsiębiorstw w badania
i innowacje**

Małgorzata Sikora-Gaca 163

Rozdział VIII

**Wsparcie finansowe inwestycji przedsiębiorstw,
zwiększenie efektywności energetycznej
oraz odnawialne źródła energii**

Michał Piechowicz 203

Zakończenie

222

Słowniczek

226

Noty o Autorach

229

Contents

List of abbreviations	9
Introduction	11
Chapter I The Structural Funds in the 2014–2020 perspective Michał Piechowicz	17
Chapter II European Union horizontal policies in the application of a project funding Małgorzata Sikora-Gaca	43
Chapter III Public assistance and de minimis aid for companies Michał Piechowicz	73
Chapter IV Selected problems concerning the eligibility of expenditure in projects co-funded by the ERDF Marcin Kleinowski	92
Chapter V Bearing the expenses by the companies in accordance with the rule of fair competition Marcin Kleinowski	120

Chapter VI

**Good practices in the preparation of the project's application
and assessment process**

Małgorzata Sikora-Gaca 138

Chapter VII

**Financial support to business investments in research and innovation
in business**

Małgorzata Sikora-Gaca 163

Chapter VIII

**Financial support to business investments, energy efficiency
and renewable energy sources**

Michał Piechowicz 203

Conclusion 222

Dictionary 226

Notes about Authors 229

Wstęp

W polityce spójności Unii Europejskiej wraz z rozpoczęciem perspektywy finansowej na lata 2014–2020 wprowadzono istotne zmiany, zarówno w zakresie priorytetowych obszarów, do których kierowane jest wsparcie, jak również form udzielanej pomocy oraz zasad jej rozliczania. Najprawdopodobniej w perspektywie finansowej, która rozpocznie się po roku 2020, ilość środków, które Unia Europejska przekaże Polsce do dyspozycji w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych będzie znacznie mniejsza niż we wcześniejszych latach członkostwa.

W ramach polityki spójności, w latach 2014–2020, alokacja dostępna dla Polski wyniesie około 82,5 mld euro z czego blisko 77,3 mld euro zostało zaprogramowane w Umowie Partnerstwa, a 5 mld będzie dostępnych w instrumentach i programach zarządzanych przez Komisję Europejską. W obecnej perspektywie finansowej, polityka spójności będzie skupiać się przede wszystkim na inwestycjach w infrastrukturę oraz innowacje. Nadal najwięcej wsparcia z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności będzie przeznaczane na rozwój transportu i infrastruktury sieciowej (około 24 mld euro), chociaż udział tych środków w całości alokacji zmalał w stosunku do lat 2007–2013. Polska zobowiązana została do koncentracji wydatków na czterech celach tematycznych:

- 1) wzmocnianiu badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
- 2) zwiększeniu dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- 3) podnoszeniu konkurencyjności MSP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury,
- 4) wspieraniu przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

Większą rolę w polityce spójności odegrają samorządy województw, gdyż w ich gestii znalazło się około 40% środków europejskich dla Polski (wobec 25%

w latach 2007–2013). Wprowadzane zostały nowe instrumenty, takie jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) oraz rozwój kierowany przez lokalną społeczność w ramach lokalnych grup działania. W rozpoczynającej się perspektywie finansowej obok bezzwrotnych dotacji w większym stopniu zostaną również zastosowane zwrotne instrumenty finansowe.

Przedłużające się negocjacje nad Wieloletnimi Ramami Finansowymi sprawiły, że Umowa Partnerstwa została przyjęta późno. Istotne zmiany wprowadzone w polityce spójności, jak również wybory parlamentarne w Polsce negatywnie odbiły się na tempie wdrażania polityki spójności w obecnej perspektywie finansowej. Powstanie opóźnień oznacza w praktyce, że rzeczywisty czas na wydatkowanie środków uległ skróceniu.

Zadaniem prezentowanej publikacji jest przybliżenie Czytelnikom problematyki pozyskiwania oraz rozliczania, przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Polsce, wsparcia współfinansowanego ze środków głównie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie finansowej 2014–2020. Stanowi ona selektywne wprowadzenie do wyżej wymienionej tematyki, w możliwie syntetyczny i przystępny sposób, tak aby przekazywane treści były zrozumiałe w szczególności dla osób, które dotychczas nie miały doświadczenia z funduszami Unii Europejskiej. Monografia w znacznej części została oparta na analizie treści dokumentów źródłowych. Autorzy starali się również wykorzystać przy tworzeniu książki swoje praktyczne doświadczenia w zakresie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej oraz zarządzania projektami, w tym ich rozliczania.

Rozdział I wprowadza w tematykę funduszy europejskich i ukazuje ich znaczenie dla wsparcia inwestycji w Polsce. Wskazuje działania, które przyczyniają się do osiągnięcia „inteligentnych” celów rozwoju UE, a tym samym do poprawy finansowania stery badań i innowacji oraz konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. W rozdziale tym dodatkowo omówione są działania wspierające inwestycje strukturalne, w szczególności związane z inwestowaniem w realną gospodarkę w celu wzmocnienia zdolności badawczych firm i instytucji. Podejście takie wpływa na pogłębienie i wzmocnienie kooperacji w ramach rynku wewnętrznego oraz na tworzenie innowacyjnej i konkurencyjnej bazy przemysłowej. W rozdziale tym analizie poddane zostały zatem najważniejsze strategie, fundusze, programy i instrumenty, które wspierają inwestycje w Polsce.

W rozdziale II zwrócono uwagę na potrzebę uwzględnienia polityk horyzontalnych UE we wniosku o dofinansowanie projektu. Stosuje się je bowiem bez wyjątku, względem wszystkich państw członkowskich. Mają zastosowanie w konkretnych programach operacyjnych, osiach priorytetowych oraz działaniach, a więc tych narzędziach, za pomocą których środki przekazywane są potencjalnym beneficjentom. Inferencji w tym zakresie poddano: zapisy rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Umowa Partnerstwa, poszczególne programy operacyjne: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR), Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ), Program Operacyjny Polska Cyfrowa (POPC), Program Operacyjny Polska Wschodnia (POPW), Program Operacyjny Pomoc Techniczna (POPT), regionalne programy operacyjne (RPO) dla wszystkich 16 województw. Tak obszerna analiza pozwoli Czytelnikowi wyodrębnić zakres informacji niezbędny do przygotowania wniosku o dofinansowanie. Pominięcie stosownych uzasadnień w procesie kompletowania dokumentacji projektowej i przygotowania wniosku skutkuje ich wycofaniem z kolejnego etapu oceny. Należy również podkreślić, iż błędne rozumienie omówionych zagadnień przyczynia się do konstruowania tzw. projektów ślepych, a więc takich, które w żaden sposób nie realizują zasad promowanych przez polityki horyzontalne, „utrzymując” niejako istniejący stan rzeczy.

W rozdziale III omówiona została idea i główne zasady udzielania pomocy publicznej. Aspekt ten jest ważny z punktu widzenia małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Wskazane zostały podziały pomocy publicznej oraz jej formy podatkowe. Istotny będzie aspekt specjalnej formuły pomocy publicznej, jaką jest pomoc *de minimis* dla przedsiębiorstw. Stąd rozważania na temat zakresu udzielania pomocy *de minimis* przedsiębiorstwom będą tu kluczowe.

Rozdział IV omawia wybrane zagadnienia z zakresu kwalifikowalności kosztów współfinansowanych z EFRR. Uzyskanie wsparcia finansowego ze środków Unii Europejskiej wiąże się z koniecznością prawidłowej realizacji projektu. Najczęstszym powodem wymierzania korekt finansowych, skutkujących obniżeniem wartości dofinansowania, zarówno w Polsce jak i na poziomie całej Unii Europejskiej, jest naruszenie reguł kwalifikowalności wydatków, w tym zasad udzielania zamówień. Wśród głównych przyczyn pojawiania się nieprawidłowości należy wymienić brak doświadczenia beneficjentów, nieznanomość przepisów, a zwłaszcza ich niepoprawne interpretowanie. W tej części książki Czytelnik odnajdzie nie tyle szczegółowe omówienie Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020¹ (dalej określane jako Wytyczne), co informacje o pewnych problemach i pułapkach, które mogą się pojawić w trakcie ponoszenia wydatków w projekcie. Ich skutkiem może być uznanie części, a w skrajnych przypadkach nawet całości poniesionych kosztów za niekwalifikowane.

¹ Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, *Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014–2020*, MliR/H 2014–2020/12(01)/04/2015, Warszawa 2015.

W rozdziale V przedstawiono zasady dokonywania wydatków w projekcie przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji. W samych Wytycznych kwestie te zostały opisane dość trudnym w odbiorze, prawniczym językiem, a na dodatek są one omawiane w kilku miejscach w tekście, co utrudnia zapoznanie się z obowiązującymi przepisami. W rozdziale piątym przedstawiono ciężące w omawianym względzie na beneficjencie obowiązki wynikające bezpośrednio z traktatów, zasady dokonywania rozeznania rynku oraz ponoszenia kosztów zgodnie z regułą konkurencyjności. Prezentowane treści wzbogacono o przykładowy opis przedmiotu zamówienia, jak również wskazanie praktyk mogących stanowić naruszenie zasady uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców.

Rozdział VI poświęcono dobrym praktykom w zakresie przygotowania wniosku o dofinansowanie i procesie oceny projektu. Są to nie tylko najskuteczniejsze rozwiązania, które zostały zastosowane zarówno w projektach już zrealizowanych, jak i podczas procedury ich oceny. Dobre praktyki można również interpretować jako właściwe zachowania proceduralne na etapie opracowania i przygotowania projektu, podczas jego realizacji, a także w trakcie przygotowania wniosków o płatność. Na potrzeby rozdziału, stworzono uniwersalny katalog dobrych praktyk, które mają zastosowanie zarówno na etapie koncepcji projektu, jego wdrażania, realizacji, rozliczania, jak i w okresie trwałości. Odrębnym rozważaniem poddano problematykę dobrych praktyk w procesie oceny wniosków. Dobre praktyki zastosowane w projektach różnego rodzaju należy promować, bowiem stanowią one cenne źródło o inwestycjach zrealizowanych z sukcesem, które warto, a wręcz należy naśladować i wdrażać.

W rozdziale VII omówiono wsparcie finansowe inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje. Wyróżniono zatem te kwestie, które w perspektywie finansowej 2014–2020 są wręcz niezbędne do pozyskania dofinansowania. W skali całej UE obserwujemy bowiem dążenie do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, a więc realizacji celów zgodnych nie tylko ze strategią lizbońską i strategią Europa 2020 ale i założeniami Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych. Analizie poddano programy operacyjne, za pośrednictwem których polscy przedsiębiorcy mogą pozyskać środki na badania i innowacje w perspektywie finansowej 2014–2020: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR), Program Operacyjny Polska Wschodnia (POPW) oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Pod uwagę zostaną również wzięte informacje o programach prowadzonych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Istotny jest fakt aby w okresie aplikowania przewidzianym do 31 grudnia 2020 roku, jak największa liczba podmiotów zdecydowała się na złożenie wniosków z zamiarem pozyskania wsparcia.

Rozdział VIII omawia europejskie fundusze strukturalne współfinansujące wyznaczone przez UE cele polityki w dziedzinie energii oraz zmian klimatycznych. Stąd w rozdziale tym omówiono politykę energetyczną w kontekście funduszy europejskich oraz małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce. Kwestia ta rozważana jest spójnie z ideą zrównoważonego wzrostu w Europie, która jest spójna z zasadami troski o środowisko naturalne, tak aby przeciwdziałać zmianom klimatycznym. Inwestycje te związane są także z zarządzaniem ryzykiem czy zrównoważonym transportem i mają na celu ukierunkowanie Europy w stronę gospodarki niskoemisyjnej. Stąd tak istotne kwestie związane z inwestowaniem w ochronę środowiska oraz efektywnością wykorzystania zasobów, także zostały poruszone w niniejszej publikacji.

Problematyka, której poświęcono opracowanie daleka jest od wyczerpania. Kwestia podziału środków unijnych jest jak najbardziej aktualna dla wszystkich państw członkowskich, bowiem stanowi nieodzowne źródło potencjalnych inwestycji na obszarze UE. Dla Polski perspektywa finansowa 2014–2020 jest o tyle istotna, że po raz kolejny przyznano nam wsparcie o najwyższej wartości, co przekłada się na możliwość realizacji przedsięwzięć w zakresie wielu tematów priorytetowych. Wiedza na temat funduszy i programów UE wspierających przedsiębiorstwa w perspektywie finansowej 2014–2020 jest zatem niezwykle cenna i przekłada się na praktyczną umiejętność aplikowania o środki finansowe.

*Marcin Kleinowski
Michał Piechowicz
Małgorzata Sikora-Gaca*

Rozdział II

Uwzględnienie polityk horyzontalnych Unii Europejskiej we wniosku o dofinansowanie projektu

Małgorzata Sikora-Gaca

Wprowadzenie

Wszyscy wnioskodawcy, którzy postanowili aplikować o środki unijne, zobowiązani są odnieść się w dokumentacji projektowej do polityk horyzontalnych Unii Europejskiej. Możemy je zdefiniować jako priorytetowe cele społeczno-gospodarcze, na których UE opiera swoją działalność w danej perspektywie finansowej. Polityki horyzontalne stosuje się zatem bez wyjątku względem wszystkich państw członkowskich. Mają one zastosowanie w konkretnych programach operacyjnych, osiach priorytetowych oraz działaniach, a więc tych narzędziach, za pomocą których środki przekazywane są potencjalnym beneficjentom.

W perspektywie finansowej 2014–2020 konieczność realizacji zasad horyzontalnych została unormowana w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013. Dokument definiuje zasady horyzontalne w artykule 5, 7 i 8. Są to kolejno: partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie, promowanie równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji i zrównoważony rozwój¹. Pozostałe dokumenty obligujące wnioskodawcę do przestrzegania polityk horyzontalnych tworzone są w obrębie poszczególnych państw członkowskich. W przypadku Polski (w zastosowaniu do aktualnej perspektywy finansowej) będą to: 1) Umowa Partnerstwa na lata 2014–2020 z dnia 21 maja 2014 r., 2) regionalne programy operacyjne, 2) Agenda działań na rzecz równości szans płci i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014–2020 z dnia 22 kwietnia 2015 r. oraz 4) Wytyczne

¹ Zob. rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 1303/2013, Dz.Urz. UE z 2013 r., L 374/342.

Rozdział VI

Dobre praktyki w zakresie przygotowania wniosku o dofinansowanie i procesie oceny projektu

Małgorzata Sikora-Gaca

Wprowadzenie

Pod pojęciem dobrych praktyk należy z jednej strony rozumieć rozwiązania najskuteczniejsze, które zostały zastosowane zarówno w projektach już zrealizowanych, jak i podczas procedury ich oceny. Z drugiej – dobre praktyki rozumiane są często jako właściwe zachowania proceduralne na etapie opracowywania i przygotowywania projektu, podczas jego realizacji (finansowej i rzeczowej), a także w trakcie przygotowywania wniosków o płatność (cykl „życia” projektu¹). Dla dobrych praktyk (*the best practices*), które zostaną omówione w niniejszym rozdziale, przyjęto ujęcie benchmarkingowe. Nie chodzi bowiem o naśladownictwo czy kopiowanie, ale o wyodrębnienie szczególnych czynników, które wpływają na efektywność projektu bądź sposób jego wyboru i oceny przez instytucję pośredniczącą.

¹ Cykl „życia” projektu obejmuje: fazę konceptualizacyjną, proces przygotowania wniosku o dofinansowanie z załącznikami, pomyślną ocenę projektu, realizację rzeczową (wraz z zakresem zamówień w projekcie), rozliczanie projektu, zachowanie trwałości projektu. Zob. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, *Podręcznik dobrych praktyk. Ewaluacja wybranych projektów realizowanych w ramach Priorytetu XIII „Infrastruktura szkolnictwa wyższego” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007–2013*, Warszawa 2013, s. 5.

Rozdział VII

Wsparcie finansowe inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje

Małgorzata Sikora-Gaca

Wprowadzenie

Rozwój polskich przedsiębiorstw w obszarze badań i innowacji to priorytet w perspektywie finansowej 2014–2020. W skali całej Wspólnoty obserwujemy bowiem dążenie do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, a więc realizacji celów zgodnych nie tylko ze strategią lizbońską i strategią Europa 2020, ale i założeniami Europejskiego Funduszu Inwestycji Strategicznych. Należy bowiem zwrócić uwagę na to, że „innowacyjna pozycja gospodarki jest kluczowym wyznacznikiem jej perspektyw”¹.

W wynikach badań obrazujących innowacyjność krajów Unii Europejskiej Polska wciąż zajmuje niską pozycję². Poziom Sumarycznego Wskaźnika Innowacyjności 2015 dla Polski wynosi 0,313³, co oznacza dalszą potrzebę pracy nad rozwojem we wskazanym obszarze.

¹ P. Nowak, *Poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle krajów UE*, „Prace Komisji Geografii Przemysłu” 2012, nr 19, s. 153.

² Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020*, Warszawa 2014, s. 1-135.

³ Oczywiście wyniki tych nie należy traktować w kategoriach porażki, ponieważ w porównaniu z latami poprzednimi Polska „awansowała” od „słabych innowatorów” do „umiarkowanych innowatorów”. Zob. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, www.badania.parp.gov.pl, dostęp: 13.01.2016.

Noty o Autorach

Marcin Kleinowski – adiunkt na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Trener oraz konsultant ds. funduszy strukturalnych. W latach 2008-2013 nieprzerwanie zarządzał projektami współfinansowanymi ze środków Unii Europejskiej. Absolwent politologii na Uniwersytecie im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Otrzymał III nagrodę w Konkursie Ministra Spraw Zagranicznych na najlepszą pracę magisterską obronioną w roku 2006. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskał na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2012 roku został laureatem nagrody im. prof. Czesława Mojsiewicza za najlepszą pracę doktorską obronioną w 2011 r., przyznaną przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych. Jego zainteresowania naukowe skupiają się przede wszystkim na procesach integracji europejskiej, instytucjach Unii Europejskiej, procesach podejmowania decyzji oraz wdrażaniu polityki spójności w Polsce.

Michał Piechowicz – doktor nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce, adiunkt w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK w Toruniu. Autor publikacji z obszaru integracji europejskiej, lobbingu oraz bezpieczeństwa. Stypendysta Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, uczestnik programów szkoleniowych zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Zainteresowania badawcze koncentruje wokół: zagadnień związanych z procesem decyzyjnym w Unii Europejskiej, nowych form komunikacji, lobbingu i reprezentacji interesów, funduszy UE oraz wybranych zagadnień polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE.

Małgorzata Sikora-Gaca – doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Specjalista ds. funduszy strukturalnych. Adiunkt na Wydziale Humanistycznym Politechniki Koszalińskiej. Absolwentka politologii na Uniwersytecie im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. W 2010 roku na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika obroniła dysertację doktorską, przygotowaną pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Jacka Knopka. Kierownik projektów współfinansowanych ze środków UE. W latach 2009–2012 organizator i uczestnik wielu misji gospodarczych organizowanych na rynkach zagranicznych dla polskich przedsiębiorców w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (m.in. Białoruś, Kazachstan, Chorwacja, Węgry, Rosja, Armenia, Gruzja, Turkmenistan, Łotwa i Mongolia). Tematyką funduszy europejskich zajmuje się od 2008 roku, co przekłada się na współpracę z podmiotami gospodarczymi i instytucjami kultury w Polsce i za granicą. Fundusze europejskie należą również do głównego obszaru zainteresowań badawczych autorki.